

nødvendig; men da det nu netop er saaledes, at den moraliske Opfordring er nyttig, tror jeg, at Loven vil faae en væsentlig Betydning, selv i dens indskrænkede Stikelse. Idet jeg glæder mig over, at den ærede Minister vil holde paa den frie „De Fattiges Kasse“ udenfor Kjøbenhavn — det er ogsaa det, Forslagsstillerne nærmest have ønsket, ogsaa med den Ubvidelse, den ærede Minister nævnte, at Bestyrelserne selvfølgelig i dette Niemed kunne søge Hjælp hos Andre — maa der vel for Kjøbenhavns Bedkommende sættes en ny Bestemmelse ind, f. Ex. om dens Understøttelsesforening, eller hvorledes den nærmere skulde betegnes. Det er imidlertid en Redaktionsændring, som man i Forbindelse med andre let vil komme over. Jeg har nu angivet, hvorledes Overveifelsen for os, der have fremkaldt Forslaget, ligger klart for. Svad vi have at gjøre, er let overveiet, det er et Enten—Eller, Stillingen er klar ved de Herrers Udtalelser, navnlig ved den ærede Ministers bestemte Udtalelse. Derjom Forslaget fremmes saaledes, som Ministeren har ment, med de 3 Paragrafer og en til, som vi have tænkt os, men ikke optaget, haaber jeg, at den ærede Minister vil tage Lovforslaget fra os og føre det igjennem paa et andet Sted saa hurtigt som mulig.

Da Ingen ellers begjærede Ordet, var Forhandlingen sluttet.

Sagens Overgang til 2den Behandling vedtoges uden Afstemning.

Man gik derpaa til den næste Sag paa Dagsordenen, som var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Udlaan af Statskassen til Husmænd.

(Lovforslaget findes i Tillæg A.)

Ordføreren for Forslagsstillerne (Th. Nielsen): Det kan ikke negtes, at der er noget Pinligt i, at man skal diskutere om at støtte Arbeidsklassen paa den Maade, vi nu have gjort ved Behandlingen af det foregaaende Forslag, thi egentlig burde Arbejderne være saaledes lønede, at det ikke var nødvendigt, selv i haarde Tider, selv om der kommer et Stød paa, enten det nu er paa Grund af den haarde Vinter eller paa Grund af Dyrtidens Tryk, at Arbejderne saa strax skulle ty til Fattigvæsenet. Saaledes burde det ingenlunde være og vilde det ikke være, naar Arbejderne lønnes ordentlig. Naar der, saaledes som jeg nævnte forleden, var organiseret forskjellige Slags Foreninger med gjensidig

Hjælp til Formaal, antager jeg heller ikke, at det vilde være Tilfeldet. Det Lovforslag, jeg her har den Ære at begrunde, sigter netop til at skabe en saadan Tilstand, at Lovforslag af den Art som det, vi nu have behandlet, kunne blive overflødige. For nogle Aar tilbage vilde der vel neppe have været Tale om, at saadanne Lovforslag overhovedet kunde komme paa Dagsordenen. I en af Hofstrups Komedier, Intrigerne, siger Præsten til en Student, der priser den nye Tid: „Du vrager det gamle, grundmurede Hus, men det nye — det duer ei for en Snus“. Han sigter derved til den nye Tid, som den unge Student er saa forelsket i, hvorimod han selv holder paa den gamle. De Herrer ville forstaa, at jeg ikke gjør Præstens Ord til mine — jeg er ikke saaledes en Ven af den gamle Tid — men jeg vil dog sige, at den nye Tids Gjærning har vel til Dels bestaaet i at skaffe de bundne Kræfter løs, og at mange Kræfter derved ere komne i Liv og Virksomhed, men at den ogsaa har bestaaet i noget Andet, og det er, at den har løst og bortryddet det gamle Hus, den gamle Samfundstilstand, jeg skal ikke kalde det for det grundmurede, men i alt Fald det overmaade stærke Hus, hvori der var stærkt Lønner, thi det kan ikke negtes, at i den gamle Samfundsbygning vidste Enhver omtrent, hvor han hørte hjemme. Bønderne hørte hjemme paa Gødserne, Husmændene ligesaa; Svendene hørte til deres Laug, og kom der Fremmede omkring i Sognene — ja, med Henhyn dertil er der en endogsaa ikke meget gammel Lovbestemmelse, som siger, at naar der kommer Fremmede til Sognet, skal det meldes til Præsten, og han skal oplyse det fra Prædikestolen, for at det kan blive klart, hvor Bedkommende hører hen. Enhver vidste, hvor han hørte hen: „Fæstere, Lyndet, Husmanden og Haandværksvenden, de havde allevegne deres Tilflugtssted. Den nye Tid har i det Hele løst disse Ting. Den nye Stat kan vel betegnes som den liberale Stat, der jo væsentlig er bygget paa Manchesterkolens Lærorier. Man har derfra, saa vidt jeg skjønner, havt det Syn paa Statens og Samfundets Opgave, at den egentlig blot er at holde Orden ved sit Polit: Enhver skulde arbejde, som han bedst kunde, og deri skulde Ingen indblande sig, Ingen støtte ham; naar blot Staten holdt Orden, skulde der nok komme gyldne Tider til Stede. Bort med alt Laugsvæsen, det var et af Stikordene, som den Gang lød, og man mente ved Hjælp af den frie Konkurrence at skulle skaffe en lykkelig Tid til Veie. Naar man nu spørger, om den er kommen, tror jeg ikke, man behøver at være synderlig skarpsindig for at sige Nei. Se vi paa Tilstanden udenfor os, er den jo alt Andet end lystelig, hvad enten vi saa se til Tydskland eller det frie England. Det er ikke noget lyst Skue, som der bydes os: en talrig Klasse af Proletariat, som er i høi Grad util-